

**КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЛІНГВІСТИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ СХІДНОЇ І СЛОВ'ЯНСЬКОЇ ФІЛОЛОГІЇ
КАФЕДРА КИТАЙСЬКОЇ ФІЛОЛОГІЇ**

КУРСОВА РОБОТА

з китайської філології

на тему:

**АСТРОНОМІЧНА ТЕРМІНОЛОГІЯ В СУЧАСНІЙ КИТАЙСЬКІЙ МОВІ:
ФУНКЦІЇ ТА СТРУКТУРА**

Студентки IV курсу, групи Пкит12-20
денної форми навчання
Освітньої програми Китайська мова і література та
переклад,
західноєвропейська мова
Спеціалізація 035.065 Східні мови і літератури
(переклад включно), перша – китайська
Спеціальності 035. Філологія

Бахат Єви Айше

Науковий керівник: к.п.н., доц. Шевченко К.В.

Національна шкала _____

Кількість балів _____ ЄКТС _____

Члени комісії:

(підпис)(прізвище та ініціали)

(підпис)(прізвище та ініціали)

(підпис)(прізвище та ініціали)

ЗМІСТ

ВСТУП	3

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНИЙ АСПЕКТ ДОСЛІДЖЕННЯ АСТРОНОМІЧНИХ ТЕРМІНІВ У КИТАЙСЬКІЙ МОВІ

1.1 Визначення поняття “термінологія”.....	5

1.2 Термінологія сонячної системи.....	7

1.3 Перекладацькі трансформації при перекладі астрономічних назв.....	9

1.4 Основні астрономічні значення. Їх структурно-семантичні особливості.....	11

1.5 Термінологія зірок та сузір’їв у китайській мові.....	13

Висновки до розділу 1	13

РОЗДІЛ 2. ПРАКТИЧНИЙ АНАЛІЗ ВЖИВАННЯ АСТРОНОМІЧНОЇ ТА КОСМІЧНОЇ ТЕРМІНОЛОГІЇ

2.1 Зодіакальні знаки та астрологічні терміни в китайській мові.....	17

2.2 Використання астрономічної термінології в сучасній китайській поп-культурі.....	19

2.3 Переклад астрономічної термінології за допомогою перекладацьких трансформацій.....	21

2.4 Вивчення астрономії у Китаї. Китайський місячний календар.....	22

Висновки до розділу 2	24

ВИСНОВКИ	26

АНОТАЦІЯ	28

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	29

ВСТУП

Астрономія вважається однією з фундаментальних наук, адже займається вивченням нашого Всесвіту, розвитком і будов небесних тіл та їхніх систем. Астрономія виникла на основі практичних потреб людини у пізнанні Світу, в якому ми живемо. Особливу увагу та внесок в розвиток астрономічних знань приніс саме Стародавній Китай. Згідно з китайськими джерелами, астрономія веде свій початок від середини третього тисячоліття до н.е. В нашій роботі ми детально розберемося із астрономічною термінологією та значеннями у сучасній китайській мові.

Актуальність нашого дослідження визначається високим попитом на вивчення та знання астрономічної термінології китайської мови, адже астрономія — одна із провідних наук, яка допомагає робити нові відкриття у космічно-науковій галузі, а також розглянути використання та функцію слів астрономічного значення у китайській мові. А також, важливість китайських астрономічних термінів для ефективної комунікації між українською та китайською сторонами ділових та інших галузей співробітництва, зумовлені широкою популярністю астрономії та впливу астрономічних явищ на різні процеси в сучасному Китаї.

Мета нашої роботи полягає у тому, щоб дослідити структурно-семантичні особливості, роль та функції вживання астрономічних термінів у сучасній китайській мові.

Поставлена мета передбачає вирішення таких **завдань** як:

- проаналізувати основну астрономічну термінологію
- дослідити проблематику перекладу термінів сонячної системи за допомогою перекладацьких трансформацій
- ознайомитися з практичним перекладом астрономічної лексики на прикладах, надати свої приклади перекладу

Об'єктом нашого дослідження виступає астрономічна термінологія китайської мови.

Предметом роботи слугують терміни астрономічного спрямування у сучасній китайській мові. Їхні структурно-семантичні особливості.

Методами дослідження виступають науковий підхід саме через виявлення історико-компаративного аналізу специфічної лексики та теоретичний аналіз семантичних функцій астрономічної лексики.

Матеріалом дослідження слугуватимуть автентичні наукові та науково-популярні статті з китайськомовних джерел про астрономічні системи, тексти сучасних пісень, де використовуються космічно-астрономічні терміни.

Наукова новизна нашої роботи підкріплюється тим, що у космічно-астрономічній галузі відбуваються постійні важливі для людства відкриття, особливо зі сторони Китаю, тож результати дослідження слугуватимуть можливістю для перекладачів використовувати їх для вивчення специфічних термінів у відповідній сфері. Використання астрономічної термінології в сучасній китайській поп-культурі викликає зацікавленість у сучасної української молоді, через зростаючу останнім часом популярність китайської музики та кінематографу. Тому, детальний аналіз астрономічної термінології в сучасній китайській поп-культурі, зроблений нами вперше в історії китаєзнавчих досліджень також слугує відображенням новизни дослідження.

Структура. Робота складається із вступу, 2 розділів, висновків до розділів, висновків, анотації китайською мовою та списку використаних джерел.

Практичне значення нашого дослідження підкріплюється потребою перекладачам вивчати та знати, як за допомогою перекладацьких трансформацій перекладати нові назви астрономічних понять та явищ, що безперервно з'являються у астрономічній галузі. А також, у можливості використання результатів нашого дослідження під час викладання курсів практичного перекладу з китайської мови, теорії та практики перекладу, та на заняттях з китайської мови.

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНИЙ АСПЕКТ ДОСЛІДЖЕННЯ АСТРОНОМІЧНИХ ТЕРМІНІВ У КИТАЙСЬКІЙ МОВІ

1.1 Визначення поняття “термінологія”

Мова ґрунтується на нюансованій системі термінів і виразів для передачі значення.

Вивчення термінології, відоме як термінологічна наука, відіграє ключову роль розкритті витканих ниток мови, надаючи ясність, точність та згуртованість нашій комунікації.

Термін (від лат. *terminus* — «межа, кордон, кінець» або «розмежування») – слово або словосполучення, спеціальні наукові або професійні слова, які позначають чітко визначені поняття та предметам якої-небудь галузі знань науки, мистецтва або техніки.

Сукупність термінів, які відповідні до певної сфери діяльності утворює **термінологію**. Тож, термінологія, за своєю суттю, є набором слів, фраз і виразів, характерних для певної галузі, предмета або діяльності. Вона служить основою мови, дозволяючи людям у спільноті чи професії спілкуватися ефективно й точно. Без термінології наша мова була б хаотична та сповнена нечітких виразів, що заважало б ефективній комунікації.

Однією з основних функцій термінології є розвиток і управління спеціалізованою мовою або жаргоном у різних сферах. У медицині, юриспруденції, науці чи техніці кожна галузь має власний набір термінів із точним значенням. Ця специфіка не тільки допомагає фахівцям передавати точну інформацію, але й сприяє розвитку та розвитку кожної дисципліни.

Проблеми термінології досліджували такі українські філологи та мовознавці, як Скороходько Едуард Федорович, Потєбня Олександр Опанасович, Комароза Зоя Іванівна, Лейчик Володимир Мойсейович та ін.

Задля виокремлення термінів зі спеціальної лексики дослідники керуються наступними ключовими ознаками за Гриневичем(Гриневич, 2005, с.85):

- наявність наукової дефініції
- функція називання понять

точність значення

специфічність застосування (кожний термін належить до сфери людської діяльності або галузі знань)

номінативний характер (термін здебільшого має бути іменником)

контекстуальна стійкість (значення терміна зрозуміле без контексту)

відтворювальність у мовленні (важливо для словосполучень)

Галузеві терміносистеми взаємодіють одна з одною, мають спільний термінологічний фонд. Ізольованих терміносистем немає, вони містять уніфіковані щодо норм сучасної мови терміни на міжгалузевому рівні.

Залежно від ступеня спеціалізації значення терміни переділяються на три групи:

1. **Загальнонаукові терміни**, які вживаються майже в усіх галузевих термінологіях, наприклад: система, закон, концепція, теорія, аналіз, синтез тощо. Такі терміни в межах певної термінології можуть конкретизувати своє значення: мовна система, закони милозвучності, теорія походження мови. До цієї категорії відносять і загально-технічну термінологію (машина, пристрій, агрегат).

2. **Міжгалузеві терміни** — це терміни, які використовуються в кількох споріднених або й віддалених галузях (економічна наука має термінологію, спільну з іншими соціальними, природничими науками, наприклад: екологічні витрати, санація, технополіс, приватна власність).

3. **Вузькоспеціальні терміни** — це слова чи словосполучення, які позначають поняття, що відображають специфіку конкретної галузі, наприклад: авантитул, аграф, вакат, ретуш.

Для термінологічної системи характерні такі способи творення (Бутьковська, 2016, с.292):

морфологічний спосіб (за відповідними словотвірними моделями);

семантичний, що реалізується за допомоги розвитку спеціальних значень у словах природної мови;

різні типи запозичень (словотвірне та семантичне калькування).

Лінгвісти вивчають, як створюються, еволюціонують і функціонують терміни в рамках мов, сприяючи загальному розумінню динаміки мови. Ось ключові аспекти термінів у лінгвістичних дослідженнях:

- специфіка області: Терміни пов'язані із конкретними предметними областями, і їхнє використання обмежене саме в цих областях. Наприклад, терміни в інформатиці можуть не бути взаємозамінними з термінами в біології.

- неологізми: Вивчення нових термінів, або неологізмів, є важливим аспектом. Тут вивчається як виникають нові терміни, це може бути через лінгвістичні процеси, чи через вплив технологічних досягнень та культурних змін.

- жаргон та реєстр: Терміни часто входять до жаргону чи спеціалізованого словникового запасу певної галузі. Вони вносять свій внесок в загальний стиль чи реєстр комунікації в цій галузі.

- управління термінологією: терміни управляються та стандартизуються в межах конкретної галузі, враховуючи питання визначень, перекладів та послідовності. Ця область відома як управління термінологією.

- семантичні зрушення: аналіз змін значення термінів з часом в межах конкретної галузі чи при їх введенні в широкий вжиток.

1.2 Термінологія сонячної системи

Сонячна система — це величезна система, що складається з Сонця та всіх небесних тіл, які перебувають під його гравітаційним впливом. Основним об'єктом є Сонце, що веде процес ядерного синтезу, видаючи світло та тепло. Планети обертаються навколо Сонця, утворюючи небесні тіла від Меркурія до Нептуна. Сонячна система також включає карликові планети, астероїди, комети та інші космічні об'єкти. Гравітаційні сили утримують ці об'єкти в орбітах, регулюючи рух і взаємодію між ними. Наша планета Земля — один із найбільших об'єктів у цій системі, де розвивається життя.

Як ми зазначали вище, **термін** вказує на слово чи вираз, які мають конкретне значення в мові або в науці про мову. Терміни використовуються для точного та однозначного вираження понять, сприяючи зрозумілості в області мовознавства.

Термінологія сонячної системи включає ряд спеціальних термінів, що використовуються для опису різних астрономічних об'єктів та явищ. Наприклад: "Гравітаційна орбіта — траєкторії, по яких об'єкти обертаються навколо інших об'єктів під впливом гравітації, китайською мовою звучить як "重力軌道", де "重力" означає гравітацію, а "軌道" — орбіту, або термін "карликові планети" – об'єкти, які подібні до планет, але менші за розміром – "矮行星", де "矮" означає карликовий або низький, а "行星" — планета.

Термінологія сонячної системи важлива для науки та освіти, а також для міжнародного спілкування в галузі астрономії. Це допомагає створити єдиний мовний стандарт для опису астрономічних об'єктів та явищ. Оскільки багато з цих термінів були спочатку сформульовані іншими європейськими мовами, перекладання їх до інших мов стає важливим завданням для забезпечення точності та зрозумілості. Наприклад, актуальність перекладу виникає при вивченні наукових статей, спілкуванні між вченими з різних країн та в освітньому процесі. Забезпечення спільного розуміння термінів у всьому світі допомагає зберегти єдність та стандарти в галузі астрономії. В галузі астрономії і науки про космос діє спільнота перекладачів та фахівців, які працюють над створенням стандартів перекладу астрономічних термінів. Організації, такі як Міжнародний астрономічний союз (IAU), можуть брати участь у визначенні рекомендацій з міжнародного перекладу астрономічних термінів. Уніфікація термінології допомагає забезпечити консистентність у вивченні астрономії та спілкуванні між фахівцями з різних країн. Зокрема, існують астрономічні словники та ресурси, що містять переклади астрономічних термінів на різні мови, створені спільними зусиллями міжнародних експертів. Укладання словників з астрономічною термінологією українськими діячами було започатковане ще у другій половині XIX ст. Перед укладачами термінних словників постійно поставала проблема підбору найбільш адекватного еквівалента до терміна, що функціонував в інших мовах, передусім німецькій і французькій. У 1861 р. надруковано працю М. М. Левченка „Замтка о Русинской терминологии". Хоча частина астрономічних термінів, поряд з іншими номінаціями,

є невеликою, однак фактичний матеріал засвідчує, що у середині ХІХ ст. почала зароджуватися українська наукова термінологія з астрономії. М. М. Левченко переконував науковців у тому, що українська мова має лексичну основу для творення спеціальної термінології, в тому числі й астрономічної. Першим фаховим словником, у якому зафіксовано астрономічні назви, є „Материяли до фізичної термінології" В. Й. Левицького. Словник складається з чотирьох частин, що вийшли друком упродовж 1896-1902 рр. В останній, четвертій, частині словника, яка має назву „Акустика і оптика. Астрономія і космографія" (1902), уміщено близько 400 астрономічних термінів та номенів. За способом подання лексичного матеріалу словник В. Й. Левицького є перекладною термінологічною працею, оскільки поряд із українськими термінами й терміносполуками тут зафіксовано німецькі відповідники. Це не випадково, адже джерельною базою словника була насамперед німецька астрономічна термінологія.

В астрономічній термінології як підсистемі національної мови функціують ті самі способи словотвору, що й у загальнолітературній мові, але „використовуючи загальномовні засоби словотворення, термінне словотворення, на відміну від загальномовного, виявляє деякі особливості, пов'язані насамперед із самою специфікою терміна як лексичної одиниці спеціальної сфери вживання" (Карабан, 2004, с.130).

1.3 Перекладацькі трансформації при перекладі астрономічних назв

Часто буває так, що під час перекладу з однієї мови на іншу, перекладач зіткається із тим, що у мові, на яку перекладають, практично неможливо знайти відповідний еквівалент, і це заважає досягти бажаного результату, адже головна мета перекладу — досягнення адекватності тексту. Так, зазвичай, трапляється через слова, що належать до окремих культурних або специфічних сфер, і знайти доречні перекладені слова, які б несли той самий сенс та відповідний настрій, який був закладений у тексті мови-оріґіналу, буває досить складно, або, навіть неможливо. Тоді перекладач звертається до перекладацьких трансформацій. Такі трансформації існують через брак культурного або історичного досвіду тієї чи іншої країни, а мова — це основний інструмент для передачі теоретичних знань.

Перекладацькі трансформації, або також їх називають міжмовні перетворення — це ті численні і якісно різноманітні міжмовні перетворення, які здійснюються заради досягнення перекладацької еквівалентності попри розбіжності у формальних і семантичних систем двох мов. Питання перекладацьких трансформацій вже вивчалися багатьма науковцями, серед яких Ж. Дарбельне, Ж.-П. Вине, В. Н. Комісаров, вони присвятили перекладацьким перетворенням не одну роботу, та на їх досліди орієнтуються молоді перекладачі. У своєму підручнику В.Н.Комісаров (Комісаров, 2001, с.67) дає перекладацьким трансформаціям таке визначення: “Перекладацькі трансформації — перетворення, за допомогою яких можливо здійснити перехід від одиниць оригіналу до одиниць перекладу“. Такі перетворення потрібні для грамотного перекладу, а задача, яка стоїть перед перекладачем — влучно підібрати відповідник. Перекладацькі трансформації відбуваються через неповну спільність або відмінність мов, тож дуже складно зберегти ідентичний вид тексту. Український мовознавець А. М. Фінкель на основі теоретичного осмислення досвіду перекладачів казав, що переклад взагалі можливий саме через подібність мислення людей незалежно від національності, а втрата під час передачі форми оригіналу — це досить істотний процес для перекладу текстів, та сам перекладач має зробити все, що в його професійній компетенції, щоб передати суть мовою, на яку він перекладає, із найменшими відмінностями у порівнянні із оригіналом. Як вже зазначалося вище, чим більше мови споріднені між собою, тим рівень важкості перекладу для інтерпретатора знижується, та такі мови, як китайська та українська, зовсім не схожі одна на одну: вони не відносяться ні до спільної мовної сім’ї, не мають спільної писемності та, наприклад, фонетики, тож це викликає ще більше підстав, за яких перекладач має вдаватися до перекладацьких трансформацій.

Тож, існує кілька типів перекладацьких трансформацій, та навіть кілька їх класифікацій, але в основному міжмовні трансформації прийнято поділяти за Карабаном В.І. (Карабан, 2004, с.38-54): генералізація, конкретизація, додавання, вилучення, заміна, перестановка.

Генералізація — заміна слова вузької семантики на слово ширшої семантики.

Конкретизація — (протилежний прийом до генералізації); заміна слова ширшої семантики на більш вузку.

Додавання — лексичні додавання до тексту, які, фактично, є, але не були зазначені в оригіналі.

Вилучення — навмисна або вимушена втрата будь-якого члена речення в процесі перекладу.

Заміна — використання однієї мовної одиниці в перекладі замість іншої, яка йде в оригіналі.

Перестановка — це вид перекладацької трансформації, який полягає в тому, що мовні елементи (слова, словосполучення) у тексті перекладу, на відміну від тексту-оригіналу, змінені в порядку.

Наведемо приклад використання такої трансформації:

"Сузір'я — це сукупність зір, які утворюють певну форму або образець на небі."
Може мати такий переклад "星群是在天空中形成特定形状或图案的恒星的集合".

У цьому прикладі була використана трансформація конкретизації, тобто заміна слова ширшої семантики на більше вузку і конкретну, де українське слово "сузір'я" було перекладено саме як "星群" (астеризм), щоб надати більше інформації й уточнень, в протиположності звичайного відповідника слову "сузір'я" — "星座".

Таким чином ми бачимо, що перекладацькі трансформації можуть використовуватися в будь-якій сфері перекладу, і допомагають перекладачу досягнути більш точного (адекватного) перекладу, або більш конкретного, підбираючи більш влучну лексику для своїх перекладацьких робіт.

1.4 Основні астрономічні значення. Їх структурно-семантичні особливості

Астрономія завжди була джерелом захоплення та дива для людства. Погляньте на нічне небо, і ви побачите безмежну галактичну красу, що викликає в нас відчуття дива і захоплення. Ці астрономічні терміни допомагають нам описати найпростіші астрономічні концепції і явища, і вони є важливою складовою китайської культурної та наукової спадщини.

Базові терміни, такі як "сонце", "місяць", "зірки", "планети", відомі кожному з нас і використовуються в нашому щоденному мовленні. Ці терміни стали частиною культурної спадщини і сприймаються нами як щось звичайне та зрозуміле. Вони є основними блоками нашого розуміння астрономії і допомагають нам відобразити наші спостереження та дослідження навколишнього космосу.

Проте, важливо розрізняти ці базові астрономічні терміни від більш складних понять та термінів, які зазвичай використовуються в наукових галузях та роботах. Хоча базові терміни допомагають нам описувати найпростіші астрономічні концепції, більш складні терміни необхідні для наукових досліджень та розвитку сучасної астрономії.

От, наприклад, сонячна система китайською мовою виражається як "太陽系", де "太陽" означає Сонце, а "系" вказує на систему або серію. Сонце – велика зірка, навколо якої обертаються інші планети. Астрономічний термін "планета" китайською мовою виражається як "行星", де "行" означає рух або оберт, а "星" — зірка.

Розглянемо, як перекладаються планети сонячної системи китайською мовою з української та заостримо увагу на їхніх структурно-семантичних особливостях:

У лінгвістиці структурно-семантичні особливості відіграють важливу роль у вивченні мови та її функціонуванні. Вони включають синтаксичну та семантичну структури мовних одиниць, а також взаємозв'язки між ними. Вивчення цих особливостей допомагає розуміти, як мовні одиниці організовані та як вони надають значення в мовленні. Дослідження структурно-семантичних особливостей сприяє розвитку наукового розуміння мови та її функціонування, а також допомагає вирішувати практичні завдання у галузі перекладу, мовної освіти та комунікації.

Меркурій — 水星, де 水— вода, а 星 — зірка. Назва "水星" вказує на близькість Меркурія до Сонця та асоціюється з водою на його поверхні, **Венера** —金星 金— золото. Золото асоціюється з блиском та яскравістю, відображаючи яскраве світло Венери на небі, наче образ ніжної світлої жінки з літератури, **Земля** — 地球, де 地 — земля, а 球 — куля. Проста та лаконічна назва, вказуючи на те, що це наша планета, земна куля. Найспекотніша планета **Марс**, назва якого відповідає за самого себе —

火星, де 火 — вогонь. Вказує на те, що Марс виглядає як яскрава, червона "зірка" на небі, а вогонь асоціюється з його червоним кольором. **Юпітер** — 木星. Тут 木 — дерево, дерев'яний, та має відношення до зростання та розширення, наче могутнє дерево, підкреслюючи величність та об'ємність Юпітера. **Сатурн** — 土星. 土 — земля, ґрунт. Цей ієрогліф вказує на те, що Сатурн має асоціації з ґрунтом або матеріалом, який може бути пов'язаний із ільцями Сатурна. **Уран** — 天王星. Тут 天王 — небесний цар. Назва вказує на величність та владу, надаючи Урану вищий, царський статус серед планет. **Нептун** — 海王星, де 海王 — морський цар. Вказує на асоціації з морськими водами та додає елемент загадковості до планети Нептун. Ці ієрогліфи, які були залучені у назви планет, додають глибину та символізм до назв, розкриваючи культурні та філософські аспекти або асоціації в їхньому іменуванні. Такий самий спосіб творення назв притаманний не лише назвам планет, а й іншим астрономічним термінам. Наприклад: **Гравітація** — 地心引力, 地 — земля, 心 — серце, цент, 引力 — сила притягання. Тобто логічне поєднання, яке дає нам визначити, що тут мається на увазі сила притягання до центру Землі. **Астероїд** — 小行星, де 小 — малий, 行星 — планета. Мала планета чи космічний об'єкт. **Комета** — 彗星, 彗 — хвіст, 星 — зірка. Тож тут маємо зірку з хвостом, оскільки комети можуть мати характерний світлий хвіст. **Орбіта** — 軌道, 軌 — траса, шлях, 道 — шлях, дорога. Тут мається на увазі траєкторія об'єкта навколо іншого об'єкта.

1.5 Термінологія зірок та сузір'їв у китайській мові

Система зоряного неба завжди викликала захоплення та дивування людей, а китайська астрономія відзначається унікальною термінологією, що відображає культурні та символічні аспекти. Зірка — це світлодіодний об'єкт у космосі, який світиться внаслідок ядерних реакцій, що відбуваються в її внутрішній частині. Зоря є основною будівельною одиницею галактик та виникає внаслідок гравітаційного згущення маси газу та пилу. Сузір'я — це група зір на небосхилі, яка уявляється нам у вигляді певної форми або малюнка. Ці групи зір візуально пов'язані між собою через велику відстань у космосі. Сузір'я використовуються астрономами для навігації та

орієнтування на небі, а також вони є об'єктом дослідження у вивченні астрономії. Кожне сузір'я має свою назву та історію, пов'язану з міфологією різних культур.

Кожна зірка у китайській термінології має власне ім'я та символічне значення, що відображає космічні вірування та сприйняття природи. Розглядаючи цю термінологію, ми отримуємо глибше розуміння того, як давні китайці сприймали та вивчали світ навколо себе. Полярна Зірка у китайській термінології — "北極星" — складається з ієрогліфів "北" для північного напрямку, "極" для полюсу та "星" для зірки. Такий склад ієрогліфів підкреслює його позначення як зірки, яка знаходиться близько до північного полюса.

Такий підхід до іменування зірок віддзеркалює глибокі культурні зв'язки та космічні концепції, що вбрані в ієрогліфічні символи, що надає термінам астрономічної термінології додатковий шар значень.

У китайській астрономії, зірки не тільки визначають напрямок і служать для навігації, але також мають ролеву функцію у культурних та філософських віруваннях. Наприклад, Велика Ведмедиця — "北斗七星" — асоціюється із сімома великими зірками, які утворюють чашу. Ця група використовувалася для визначення напрямку та часу, а також має символічне значення в традиційній китайській культурі.

У культурі китайського народу космічні сузір'я відіграють важливу роль і мають глибокі історичні коріння. Китайські астрономи вперше почали спостерігати за зірковим небом і фіксувати рухи зірок ще в давні часи, і їхні спостереження та записи стали основою для створення традиційних китайських астрономічних календарів та астрономічних систем. Сузір'я в китайській астрономії були важливими для визначення сезонів, прогнозування погоди, а також для навігації на морі та в подорожах. Кожне сузір'я мало свою назву та історію, пов'язану з міфологією та традиціями китайського народу. В китайській мові сузір'я Оріон відоме як "天狼星", що означає "Зірка Небесного Вовка". Також є прями назви, наприклад, це сузір'я "龍座", що перекладається як "Дракон" та "天鵝座", що означає "Лебідь".

Теж саме ми спостерігаємо й на прикладі назв астероїдів. Наприклад, астероїди, такі як Плесо, мають назву "畢宿五", де "畢宿" означає плесо, а "五" — п'ять. Ця назва

може віддзеркалювати не тільки космічний об'єкт, але і мати символічне значення, пов'язане з числом п'ять у китайській культурі. Астероїд 1, відомий як Церера, названий на честь римської богині родючості. У китайській мові цей астероїд відомий як "谷神星", що перекладається як "зірка долинного бога". Астероїд Веста, що також названий на честь римської богині дому та сім'ї. У китайській мові цей астероїд відомий як "維斯塔", цю назву переклали за допомогою прямого дослівного перекладу. Астероїд 25143, відомий як Коянідзі, названий на честь Японського астронома Таюкі Коянідзі. У китайській мові цей астероїд також відомий як "小宮子星", що перекладається як "зірка малої принцеси". Астероїд 25143 отримав різні назви в японській та китайській мовах через різницю в культурних та лінгвістичних контекстах цих країн. Цей випадок є чудовим прикладом того, як астероїди можуть отримувати назви відповідно до традиційних міфологічних або культурних асоціацій.

Висновки до розділу 1

У першому розділі нашого дослідження, ми детально розглянули саме поняття "термін", що він означає та ключові астрономічні поняття, такі як планети, зорі та інші об'єкти космосу, а також зірки у китайській астрономії. Це розширило наше розуміння того, як культурні та філософські аспекти впливають на термінологію, визначаючи імена зоряних об'єктів та надаючи їм символічні значення. Приклади, такі як іменування китайських зірок або використання ієрогліфів у термінології, відображають не лише науковий аспект астрономії, а й глибше взаємодію науки та культури, що поглибшає наше дослідження. Також ми познайомилися з міжмовними трансформаціями, дізналися, для чого саме їх використовують, які вони бувають, та навели приклади. Існує базова класифікація перекладацьких(міжмовних) трансформацій, якою користуються багато перекладачів, вона включає в себе: генералізацію, перестановку, вилучення, додавання, заміну та конкретизацію. Також в цьому розділі ми познайомилися на прикладах з структурно-семантичними особливостями астрономічних назв планет та зірок. Це потрібно для того, щоб розуміти світогляд китайців, який започаткувався ще з давніх часів, адже саме так, за допомогою асоціацій або безпосередньо прямих вражень космічні тіла й отримували

свої назви. Гарним прикладом слугувала найспекотніша планета Марс, назва якої відповідає сама за себе — 火星, де 火 — вогонь, адже саме вогонь вказував б на те, що Марс виглядає як яскрава, червона "зірка" на небі, червона, мов вогонь.

Саме нашим дослідженням ми підкреслюємо важливість вивчення астрономічної термінології для майбутніх перекладачів, оскільки вона розкриває багатогранність мовної системи, яка використовується для опису найвищих та найвіддаленіших явищ у Всесвіті. Вивчення імен та символів, пов'язаних з астрономією, допомагає розкрити не лише наукові концепції, а й культурні вірування, вбрані в мовні форми, що надає нові можливості для дослідження співвідношення науки та мовознавства.

РОЗДІЛ 2. ПРАКТИЧНИЙ АНАЛІЗ ВЖИВАННЯ АСТРОНОМІЧНОЇ ТА КОСМІЧНОЇ ТЕРМІНОЛОГІЇ

2.1 Зодіакальні знаки та астрологічні терміни в китайській мові

Знак зодіаку — 生肖 — це астрологічний символ, пов'язаний із певним періодом народження людини. Знак визначається положенням Сонця в зодіакальному колі на момент народження. Зодіакальне коло поділене на 12 рівних частин, кожна з яких відповідає певному знаку зодіаку.

Китайський зодіак — це система символів, які, на відміну від відомих нам зодіаках, базуються вже не на астрономічних сузір'ях, а на основах календаря китайської астрології, філософії та легендах. Китайська астрономія — це ідеальний приклад того, як астрономічні научні знання та відкриття використовуються у культурному аспекті вже не тільки китайців, а й українців.

Астрологія базується на астрономії, тому порівняймо зодіакальні знаки звичайні та суто китайські, розбираючи їх філологічні тонкощі та яким чином вони були перекладені. Звичні нам знаки зодіаку у китайській мові представляються за допомогою ієрогліфів, що найбільш відповідають їхній символіці та характеристикам:

Овен: 白羊 — "біла вівця". Така назва пов'язана з властивостями овна як тварини. Телець: 金牛 — "золотий бик, корова". Тут золото символізує плодючість та багатство, а корова — силу. Близнюки : 雙子 — "подвійні діти" або 雙子座 — "сузір'я близнюків". Це відзначає подвійність характеру представників цього знаку. Рак: 巨蟹 — "великий краб". Краб часто асоціюється з захистом та втягненням себе у панцир. Лев: 獅子 — "лев". Відображення тварини. Діва: 處女 — "діва". Це ім'я віддзеркалює чистоту та педантичність цього знаку. Терези: 天秤 - "небесні ваги". Ваги символізують баланс та справедливість. Скорпіон: 天蠍 — "небесний скорпіон". Скорпіон асоціюється із силовим та інтенсивним знаком. Козеріг: 山羊 — "гірська вівця". Тут використано ієрогліфи для "гірська" та "вівця", що відображає характеристику Козерога. Водолій: 水瓶 — "скарбниця або пляшка". Це віддзеркалює символ водія, який несе амфору з водою, та має сенс обігрівати або "наливати" воду.

Риби: 双鱼 — "подвійна риба". Це вказує на два риби, які пов'язані між собою, що є ключовою характеристикою риб у природних водоймах.

Ці ієрогліфи вибираються на основі фонетичного та семантичного відповідності, а також асоціацій з основними рисами характеру кожного знаку зодіаку. Яким чином китайці обрали саме такі назви для позначок іншомовного походження? Такий спосіб перекладу досягається за допомогою філологічного прийому, як калькування – один з перекладацьких прийомів, про які ми зазначали вище.

Калькування — один із перекладацьких прийомів, що використовується для встановлення семантичних відповідностей між словами різних мов або писемних систем, включає переклад певного слова чи виразу з однієї мови на іншу шляхом безпосереднього відтворення або копіювання семантичних елементів чи структури. За роботою Бика І. С. відзначається (Бик, 2005, с.55), що за характером своїх словотвірних компонентів кальки нічим не відрізняються від самостійних мовних утворень мови і сприймаються її носіями як звичайні слова рідної мови. Одним з прикладів калькування на китайську мову може бути англійське слово "computer", яке може бути перекладено за допомогою двох ієрогліфів: "电脑". У цьому випадку: "电" означає "електрика" або "електричний", а "脑" означає "мозок" чи "розум".

Таким чином, при калькуванні ми взяли англійське слово "computer" і відтворили його семантику за допомогою ієрогліфів, що дослівно вказують на "електричний мозок". Цей переклад втілює сутність та функцію комп'ютера, і водночас є прикладом калькування в перекладі.

У випадку ж китайських ієрогліфів для європейських знаків зодіаку, це віддзеркалення семантичних рис та асоціацій, які властиві кожному знакові, за допомогою відповідних ієрогліфів в китайській мові. У цьому випадку, використання ієрогліфів для позначення назв знаків зодіаку є своєрідним калькуванням, оскільки передає не лише фонетичні аспекти, але й семантичні особливості європейських назв у контексті китайської мови та культури.

Китайські знаки зодіаку здебільшого пов'язані з культурними аспектами, тому ми розглянемо лише ті, які пов'язані безпосередньо з астрономією, і це буде

прикладом зворотнього перекладу, з китайської на українську мову. Дракон — 隴. Названий за астрономічне явище "Червоний дракон". Це асоціюється із затемненням місяця, коли здається, що йому надається червоний відтінок, а саме явище виникає внаслідок розсіювання світла в атмосфері Землі. Кінь — 馬. Один із аспектів, що вказує на астрономічні явища пов'язані з сонцем, місяцем чи іншими небесними тілами. Собака — 狗. Має астрономічну асоціацію з Сіріусом, найяскравішою зорею на небі, яка також має кілька супутників.

Цікаво спостерігати, що коли ми звертаємося вже до китайських зодіакальних позначок, то бачимо, що вони були перекладені протилежним прийомом до калькування — **прямим перекладом**, тобто, передачею значення слова без значних змін. В цьому випадку був використаний прямий переклад з метою збереження анімалістичної термінології, оскільки передаються назви тварин без створення нових або адаптованих виразів.

2.2 Використання астрономічної термінології в сучасній китайській поп-культурі

Одним з показників того, що наше дослідження актуальне не лише на рівні базового ознайомлення із астрономічними термінами — це використання її в повсякденному житті та культурі.

Китайський співак Кріс Ву (吳亦凡) використав астрономічну назву зірки для найменування свого дебютного альбому задля надання космічного контексту. Назва "Antares" перекладається як "安塔爾" китайською, і це стосується зірки під назвою Антарес, яка знаходиться у сузір'ї Скорпіона. Розглянемо на цьому прикладі, яким чином перекладається назва альбому. **Фонетичний переклад** - це спосіб перенесення слів чи тексту з однієї писемності чи фонетичної системи в іншу, зберігаючи при цьому звучання або фонетичну структуру слова, а не його значення. Основна мета фонетичного перекладу - передати вимову чи звучання слова або імені з однієї мови в іншу мову. Саме фонетичний переклад був застосований тут. У цьому випадку, китайські ієрогліфи відтворюють звучання англійської назви "Antares", а не його конкретне значення. Розберемо детальніше: 安 (Ān) відповідає фонетиці "Ant" у назві

"Antares". 塔 (Tǎ) відповідає фонетиці "ar". 爾 (Ēr) додано для апроксимації звучання кінцівки "ares" у "Antares". **Апроксимація** в перекладі – це прийом, що передбачає наближене відтворення змісту, форми або звучання оригіналу в перекладі. У контексті фонетичного перекладу, апроксимація може включати в себе введення приблизної звучання або подібності звуків, щоб передати фонетичну структуру слова чи імені. Наприклад, у фонетичному перекладі "Antares" як "安塔爾" введена апроксимація, яка дозволяє наблизити китайське вимовляння до оригіналу, зберігаючи при цьому загальну фонетичну аналогію. Це часто застосовується в іменах, назвах артистів, та інших термінах, де важливо передати звучання або ім'я, а не конкретне значення.

Література завжди була показником та втіленням актуальності тих трендів, в час яких вона пишеться. З Азійського простору до нас дійшов такий формат літератури, як маньхва (漫画) — літературні ілюстровані комікси. Тема майбутнього, де, зазвичай, і звертаються до космічної термінології дуже популярна серед молоді. Одним з таких прикладів є маньхва австрорства Лейдзі Мацумото (松本零士) під назвою "Галактичний експрес 999" або ж "銀河鐵道 999" китайською, де дії розгортається у світі космічного майбутнього. У самій назві можна побачити перше зіткнення із використанням астрономічної термінології, де "銀河" — Чумацький шлях, галактика. Також астрономічна термінологія зустрічається у главах, за якими поділена ця космоопера. Наприклад, друга глава має назву "火星的紅風", де ми зустрічаємо вже відомий нам термін "火星", що відповідає назві планети Марс. Сьома глава має назву "彗星图书馆" та перекладається як "бібліотека Комети", адже "彗星" це комета. Як ми можемо бачити, переклад з китайської на українську здійснювався без змін, без втручання у сенс назв або вдавань до фонетичного перекладу.

Також у китайській національній патріотичній пісні "天上太阳红彤彤" зустрічається назва сонця "太阳", адже сонце – символічний образ пейзажної лірики, до якої зазвичай звертаються китайці не перші століття.

Цікавим та дуже актуальним на сьогоднішній день приклад — карти Таро, де дуже часто використовуються астрологічні терміни. Карти Таро є символічними інструментами, що використовуються як професіональними знавцями, так і любителями для прогнозування майбутніх подій, самопізнання та духовного розвитку в рамках тарології. Вони складаються з набору карт, які містять архетипічні образи, символіку та числові значення. Кожна карта має власний індивідуальний сенс та може інтерпретуватися у залежності від контексту, питання або розкладу, що використовується, а також кожна карта пов'язана з певною планетою нашої системи. Карти Таро використовуються для внутрішньої рефлексії, прогнозування подій та розвитку інтуїції в рамках метафізичних практик та духовної пошуку. Серед них маємо такі приклади використання астрономічної лексики: Карта "Колесниця" в українському перекладі немає жодного відношення до нашої космічно-астрологічної теми, але цікаве те, що саме в китайському перекладі вона носить назву саме "天車", що буквально означає "небесна колісниця". Наступні три карти мають прямі відповідники. Карта "Зірка". У таро ця карта може відображати мрію, успіх та визнання. У китайському тлумаченні вона зазначена як "星星", що буквально означає "зірка". Карта «Місяць». Ця карта може символізувати ілюзії, таємниці та непевність. У китайському тлумаченні ми її зустрічаємо як "月亮", що буквально означає "місяць". Карта «Сонце». Чи не найяскравіша карта таро, що несе радість та успіх, її бачать в усіх своїй передбаченнях. У китайському тлумаченні маємо прямий відповідник як "太阳", буквально й означає небесне світило "Сонце".

2.3 Переклад текстів з астрономічною термінологією за допомогою перекладацьких трансформацій

Для того, щоб показати, як саме використовувати міжмовні(перекладацькі) трансформації під час перекладу, візьмемо за приклад пісню китайського виконавця Кріса Ву — "Antares", яку він написав в оригіналі англійською, та спробуємо, спираючись на наш досвід з дослідження, надати правильний доцільний переклад, який, наприклад, допоміг би зрозуміти сенс тексту китайським слухачам. Саму назву, яка позначає сузір'я, ми передаємо транслітерацією, спираючись на фонетику,

оскільки це власна назва, яка прийшла з західних мов, тож назва "Antares" китайською стає "安塔爾", таким чином вона зберігає закладений артистом оригінальний сенс та звучання, що буде зрозуміло носіям. Далі переклад тексту буде також здійснюватися з англійської мови(мови оригіналу). Перше речення вже містить астрономічну лексику, а саме "You can call me E.T.". Перекладаючи, отримуємо "你可以叫我外星人". Саме тут труднощі виникають з позначенням "E.T.", оскільки це аббревіатура від космічного визначення "Extra-Terrestrial", що означає "іншопланетянин", "позаземний", але для того, щоб, передати космічне значення, як в оригіналі, було б доцільно підібрати іменник "外星人", підбравши саме цей відповідник китайською, ми підтримуємо образ людини не з цієї планети, тут ми дотрималися апроксимації, як способу перекладу, та заміни, як міжмовної трансформації. Наступне речення не буде потребувати будь-яких втручань, тож, використовуючи прямий переклад, з "From another galaxy" виходить "来自另一个银河系", тут наявна астрономічна лексика — "galaxy", до якої є прямий відповідник "银河系", де "银河" — "Чумацький Шлях", а "系" як "система". Наступна лексика, яка буде пов'язана з астрономією та космосом, зустрічається в приспіві: "Never know where I'm at, NASA plates, out of space". NASA – це національне управління з авіації та дослідження космічного простору (англ. National Aeronautics and Space Administration) — агентство уряду США, засноване 1958 року для досліджень у галузі авіації й космічних польотів. Китайська відповідна назва – "美国国家航空航天局", але оскільки наша задача – це перекласти пісню так, щоб її було зручно співати навіть китайською мовою, то і залишити таку довгу назву в тексті буде недоречно, тому ми вирішили залишити аббревіатуру англійською, оскільки вона коротша, та досить загальноживана, що робить її відомою за межами США. Насамперед такі акроніми можуть перекладатися за допомогою лексико-семантичних трансформацій, наприклад, калькуванням(тобто перекладом повної форми), але в нашому випадку залишити аббревіатуру в контексті допустимо. Наступний астрономічний термін тут це "space", тут все просто — обираємо прямий відповідник "太空". Таким чином, для цього речення маємо наступний переклад — "永远不知道我在哪里, 我有 NASA 的铭牌, 在太空之外". Тож

на таких прикладах ми побачили, як користуючись перекладацькими засобами, які спрямовані на досягненні адекватного перекладу, можна надати якісний переклад навіть складним загальним назвам або значенням.

2.4 Вивчення астрономії у Китаї. Китайський місячний календар

Стародавній Китай був центром інтенсивних астрономічних досліджень та спостережень, які відбувалися протягом тисячоліть і відзначалися великими досягненнями. Дослідження небесних явищ в Китаї було пов'язане як з культурними віруваннями, так і з практичними потребами, такими як календарні обчислення та астрономічне прогнозування.

У періоді Великої династії Чжоу (1046-256 до н.е.), Китайські астрономи розвинули перший в історії астрономічний календар, який був використовуваний для спостереження за небесними явищами та прогнозування подій. Важливим аспектом цього календаря були знання про рухи Сонця та Місяця, що дозволяло точно визначати святкування сільськогосподарських свят та обрядів. Китайський місячний календар, відомий також як лунний календар, є одним з найдавніших та найважливіших календарів у світі. Він базується на фазах Місяця та використовується для визначення свят, обрядів та інших подій у китайському культурному календарі. Саме за місячним календарем визначається кому належить наступний рік. Ми вже розглянули вище кілька тварин з цього переліку, сенс яких пов'язан саме з астрономією, переходячи до культурного китайського аспекту, зазначаємо решту, а саме: Миша "鼠", Бик "牛", Тигр "虎", Заєць "兔", Змія "蛇", Коза "羊", Мавпа "猴", Свиня "猪". Тут так само застосовується прямий переклад анімалістичного спрямування задля збереження оригінального сенсу, адже кожна тварина, на честь якої названи знаки китайського календаря, мають нести сенс, що відіграє важливу для китайського менталітету роль.

Під час династії Хань (206 до н.е. - 220 н.е.) астрономи розробили "Тяньюнь", або "Область небес", де було зроблено значний внесок в астрономію. Зокрема, це оформлено великим числом астрономічних трактатів та карт, що відображали небесне світло. Стародавні китайці також виявили інтерес до планет та комет, внесли

важливий вклад у вивчення зоряного неба. Комета китайською мовою вимовляється як "流星", що буквально перекладається як "рухаючася зірка". У сучасному астрономічному вивченні кометам надають номери та ідентифікатори згідно з міжнародними системами, що не мають прямого відображення в китайській мові чи письмі. Знання про планети та їхні рухи використовувалися для прогнозування подій та визначення астрономічних календарів.

Загалом, стародавня астрономія у Китаї вражає своєю розгалуженістю та високим рівнем математичної обробки даних, що свідчить про винятковий розвиток цієї науки у давньому суспільстві.

Вивчення астрономії у Китаї в сучасні часи зберігає свою актуальність, будучи поєднанням стародавніх традицій та сучасних наукових досягнень. Як ми зазначили вище, Китай має довгу і багату історію в галузі астрономії, що відображається у великій кількості астрономічних спостережень, які здійснювалися в давнину. Наприклад, спостереження комет, затемнень та інших астрономічних явищ мали велике значення для китайських астрономів. Сьогодні ж вивчення астрономії в Китаї продовжується на різних рівнях, включаючи дослідження університетів, наукових інститутів та обсерваторій. Китай активно залучений до сучасних астрономічних досліджень, таких як вивчення планет, вивчення галактик та космічних явищ, таких як чорні діри та гравітаційні хвилі.

Більш того, Китай активно розвиває свою космічну програму, яка включає запуск супутників та планування майбутніх космічних місій. Ці дослідження мають велике значення для розвитку науки та технологій у Китаї, а також для міжнародного співробітництва в галузі космічних досліджень. Саме тому вивчення та розуміння астрономічної термінології є актуальним і досі.

Висновки до розділу 2

В цьому розділі ми дослідили історичну картину астрономічної термінології: з давніх часів Китаю, коли вона почала розвиватися, та як вона використовується й донині, у повсякденному житті та культурі. В нашому дослідженні були згадані зодіакальні та астрологічні терміни в китайській мові та їх використання в китайській

культури, наприклад такі як 鼠、牛、虎、兔、龙、蛇、马、羊、猴、鸡、狗 у призмі китайської астрономічної системи, та наступні загальноєвропейські: 白羊、金牛、雙子、巨蟹、獅子、處女、天秤、天蠍、山羊、宝瓶、双鱼 . Зодіак та астрологія в Китаї мають довгу історію та глибокі корені, які сягають тисячоліть назад. Китайський зодіак відрізняється від західного зодіаку тим, що базується на циклі 12 років, що відповідають символам тварин, кожний з яких є важливими образами в китайській культурі. Ця система має велике значення в китайському менталітеті, відображаючись в різноманітних аспектах життя: від святкування Нового року до вибору дат для весіль або запланованих подій.

У нашій роботі ми мали гарну нагоду зосередити увагу на тому, як зодіакальні та астрологічні терміни використовуються у мовленні китайців. Ці терміни використовуються не лише у науковому або релігійному контексті, але й стали неодмінною частиною повсякденного мовлення та культурних традицій. Як ми побачити з наведених прикладах, вони відображаються у літературі, мистецтві, музиці та інших аспектах китайської культури, що підкреслює їхню важливість та вплив на культурний блок Китаю. Прикладами слугували самі різні матеріали: від мілітарних або поп-пісень до сучасного хоббі гадання на картах Таро. Завдяки Нашому перекладу, ми показали, яким чином можна перекладати складну астрономічну термінологію якісно, використовуючи міжмовні трансформації. До таких трансформацій входять: семантико-синтаксичні додавання та вилучення, лексичні калькування, транслітерація та заміна, лексико-семантичні генералізація, конкретизація.

Отже, цей розділ підкреслює значення зодіакальних та астрологічних термінів астрономічної галузі у китайській мові та культурі, а також їхній вплив на різні аспекти китайського суспільства. Вони не лише відображають давні традиції та вірування, але й продовжують грати важливу роль у сучасному житті та мистецтві Китаю, а отже підкреслює актуальність їхнього використання й надалі.

ВИСНОВКИ

У цій роботі ми детально дослідили астрономічну термінологію, зосередившись на її використанні в сучасній китайській мові. Ми розглянули термінологію як окремий предмет, так як вона пов'язана з зодіакальними знаками та астрологічними термінами, як відображає старовинні китайські уявлення про космос і його вплив на людське життя. Також ми дослідили космічну термінологію, що стосується сонячної системи та її складових, включаючи планети, супутники та інші об'єкти, які можуть траплятися не тільки в наукових статтях, а й у сучасних текстах. Ми звернули увагу на те, як ці терміни відображають наукові відкриття та розвиток астрономічних знань. В практичній частині також було надано увагу семантичним особливостям назв термінів астрономічних тіл та явищ, для того, щоб зрозуміти особливості китайського менталітету.

У нашій роботі були розглянуті та визначені різні методи перекладу астрономічних понять з однієї мови на іншу, зокрема саме на китайську. Це включає в себе адаптацію до мовних особливостей та урахування культурних контекстів, тим самим підкресливши, що дуже важливо дотримуватися цього орієнтиру під час перекладу. Для того, щоб надавати якісні переклади, перекладач має вміло користуватися перекладацькими міжмовними прийомами. З нашого дослідження відомо, що вони існують семантико-синтаксичні, до яких належать вилучення або додавання, лексико-семантичні генералізація та конкретизація, а також транслітерація, калькування та заміна, які входять до лексичних трансформацій(Решовська, 2020, с.101).

У другій та практичній частині нашої роботи ми використали теоретичні знання та уявлення про деталі та проблематику перекладу космічних термінів на китайську мову та детальніше розглянули, яким чином астрономічна термінологія пристосувалася не лише в научних аспектах, працях та досліджах, а й у повсякденному житті, особливо враховуючи культурні аспекти сучасного покоління, яке підкріплюється особливою цікавістю до всього астрономічного та космічного. Наприклад, ми не тільки на научних, а ще й на культурних, музичних та літературних

пам'ятках побачили, як активно використовується космічна термінологія, як от у коміксах манхва, де провідна тема подій – це космос, або як це проявляється навіть у музиці, коли артисти використовують назви астрономічних об'єктів для надання своїй творчості культурної та філософської нотки, що є таким важливим для самих китайців. Як от наприклад музичний хіп-хоп альбом китайського виконавця, який містить в собі багато астрономічної лексики, яка надає космічних масштабів для підтримання оригінального образу митця.

АНОТАЦІЯ

在這項研究中，我們專注於天文術語在現代中文中的應用。我們探討了與十二生肖和占星術術語相關的術語，這反映了古代中國對宇宙及其對人類生活的影響的理解。我們同樣深入研究了與太陽系及其組成部分有關的宇宙術語，關注這些術語如何反映科學發現和天文知識的發展。通過我們的研究，我們證明了天文術語研究的相关性和需求。

我們看到，將專有名稱翻譯成另一種語言是多麼困難，同時考慮到歷史和文化細節，以使母語人士能夠理解這些概念。在我們的工作中，我們使用例子來思考一種現象是如何得名的。我們研究了不同的翻譯方法和技巧，包括直譯、意譯和構詞等。這些方法在不同的語言和文化背景下有著不同的應用，我們致力於找到最適合特定情境的翻譯策略。

在語言學領域，術語被視為具有固定含義的專門術語或術語集合。這些術語在特定領域內具有特定的含義，其含義通常是由該領域的專家或社區所共同認可和約定的。在研究術語的過程中，我們著重於理解術語的準確含義以及其在特定語境中的使用方式。我們深入探討了術語的定義、範圍和用法，以及術語之間的關係。同時，我們也研究了術語的翻譯和傳播。在翻譯過程中，我們需要確保準確地傳達術語的專業含義，避免歧義和混淆。我們還研究了術語的傳播方式，包括如何在不同文化和語言背景下推廣和使用術語。在天文學領域，術語同樣被視為具有固定含義的專門術語或術語集合。這些術語涵蓋了天文學的各个方面，包括星座、行星、天體運動等。我們的研究聚焦於理解和準確傳達這些天文術語的含義和用法。

總的來說，術語作為固定的概念在語言學和天文學領域中起着重要的作用，它們幫助專業人士在溝通和交流中準確表達想法和概念。通過研究和理解術語，我們可以更好地促進知識的傳播和交流。

作為結論，我們證明了我們研究的相关性，因為在此基礎上，想要加深語言知識的譯者和語言學家可以更好地理解天文術語的翻譯原理以及它們的名字是如何得來的。

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Бик, І. С., (2005). Теорія і практика перекладу. Львів: Львівський національний університет ім. І. Франка.
2. Бутьковська О. С., (2016). Структурно-семантичні особливості термінів соціолінгвістики в українській, польській та англійській мовах. Львів: Львівський національний університет ім. І. Франка.
3. Гриневич С. В., (2005). Сорокіна Э. А., Скопюк Т. Г. Основи антрополінгвістики. Київ: Компанія Супутник.
4. Верховцова, О.М., Куцерко, О.В. (2017). Термінологія як частина словникового запасу мови. Київ: Національний авіаційний університет.
5. Карабан В. І. (2004). Переклад англійської наукової і технічної літератури. Вінниця: Нова Книга.
6. Комісаров В.Н. (2001). Сучасне перекладознавство. Харків: Харківський національний університет ім. В.Н. Каразіна.
7. Корунець І.В., (2008) Вступ до перекладознавства. Вінниця : Нова Книга.
8. Кочерган М. П. (2002). Вступ до мовознавства. Київ: Академія.
9. Мішеніна Т. М. (2010). Структурно-семантичні особливості фауно- і флоронімів у сучасній українській мові. Кривий Ріг: Науковий вісник Криворізького державного педагогічного університету.
10. Огієнко І. (1933). Рідна мова. - Ч. 2., Київ: Інститут української наукової мови.
11. Овчаренко В. М. (1969). Структура і семантика науково-технічного терміна. Харків : Видавництво Харків.
12. Панько Т. І. Українське термінознавство/Т. І. Панько, І. М. Кочан, Г. П. Мацюк. (1994). Львів : Світ.
13. Панько Т. (1992). Теоретичні засади у країнського термінотворення. Науково-Технічне Слово. Львів: Світ.

14. Решовська Х. В. (2020). Відтворення лексико-семантичних особливостей військових термінів при перекладі. Магістерська робота. Хмельницький: Хмельницький національний університет.
15. Синишин Л. (2006). Астрономічна лексика української мови та її вивчення у курсі української мови як іноземної. Львів: Видавничий центр ЛНУ ім. І. Франка.
16. Hong-yea Chiu. (1966). Chinese-English, English-Chinese astronomical dictionary. New York: Consultants Bureau.
17. Nida, Eugene Albert. (1982). The theory and practice of translation / by Eugene A. Nida and Charles R. Taber. Boston: Brill
18. F. Richard Stephenson, David A. Green. (2002). Glossary Of Chinese Astronomical Terms. Edinburgh: University of Edinburgh.
19. 松本零士. (2010). 銀河鐵道 999 从 <https://comic.acgn.cc/manhua-999.htm>
20. LTL Team. The Solar System and Beyond. (2019). Retrieved from <https://l1-beihai.com/space-in-chinese/>.
21. Shuttleworth, M. (2010). Ancient Chinese Astronomy. Retrieved from <https://explorable.com/chinese-astronomy>.
22. Gem Select, Clarke, G.. (2024). Tarot Cards and Gemstones. Retrieved from <https://www.gemselect-china.com/chinese/other-info/tarot-cards-and-gemstones.php>